

OVER DE ORGANISATIE VAN EEN GEÏNTEGREERD GEZINS- EN JEUGDHULPBELEID

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.vlaamseraadwvg.be – T +32 2 209 01 11 – E info@vlaamseraadwvg.be

Adviesvraag	Voorontwerp van decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid	
Adviesvrager	Hilde Crevits - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	
Ontvangst adviesvraag	21 november 2023	
Decretale opdracht	adviesfunctie	
Goedkeuring	Intersectorale kamer op 15 december 2023	
Contactpersoon	Barbara Krekels	bkrekels@serv.be

Inhoud

Advies	4
Situering	4
1. Algemene appreciatie: proces en resultaat	4
2. Enkele inhoudelijke bedenkingen	5

Advies

Situering

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (hierna: de raad) ontving op 21 november 2023 een adviesvraag over het voorontwerp van decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid. De adviestermijn bedraagt 30 dagen.

De adviesvraag is binnen de raad behandeld door de intersectorale kamer die het advies bij consensus goedkeurde op 15 december 2023.

Het voorliggende voorontwerp van decreet heeft de ambitie om een volgende stap te zetten in de richting van een meer geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid in Vlaanderen en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

De strategische oefening 'Vroeg&Nabij', die het decreet voorbereidde, heeft twee jaar gelopen. De Vlaamse Raad WVG bracht in die periode twee maal formeel advies uit. Bij de start van het traject deed hij [aanbevelingen over de inspiratienota Vroeg&Nabij \(27 januari 2022\)](#) en gaf later [advies over de conceptnota 'Vroeg&Nabij' \(27 april 2023\)](#). Tussentijds vond er twee maal een informele gedachtewisseling plaats tussen de raad en het Kabinet van minister Crevits. Vandaag beperkt de raad zich tot een algemene appreciatie van het afgelegde traject en het resultaat en formuleert enkele inhoudelijke bedenkingen.

1. Algemene appreciatie: proces en resultaat

De strategische oefening Vroeg & Nabij startte twee jaar geleden met grote ambities voor de (verdere) ontwikkeling van een kwaliteitsvol en geïntegreerd beleid voor de zorg en ondersteuning aan kinderen, jongeren en gezinnen. De ambities zijn vandaag -om redenen van haalbaarheid- beperkter dan het oorspronkelijke opzet. De Vlaamse Regering wil in eerste instantie binnen het eigen beleidsdomein een aantal belemmeringen wegwerken en initiatiefnemers en professionals de kans te geven om meer geïntegreerd te werken. Het voorontwerp van decreet beperkt zich tot het verankeren van een aantal doelstellingen en principes. De raad vindt het goed dat dit expliciet wordt benoemd als een 'tussenstap' naar een meer geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid. Het is evident dat er nadien nog bijkomende stappen nodig zijn.

- **Leren uit het proces van co-creatie**

Er werd de voorbije twee jaar hard gewerkt en overlegd. De raad is tevreden dat het proces van co-creatie gaandeweg ten goede is bijgestuurd. De bezorgdheden van de stakeholders¹ zijn gehoord en werden deels gehonoreerd in het voorontwerp van decreet dat vandaag voorligt. De raad meent dat het draagvlak voor de nodige ontwikkelingen naar een geïntegreerd model hierdoor werd versterkt. Het voorontwerp van decreet legt een algemene high-level basis waarop in de toekomst verder kan worden gebouwd.

De raad is zich er van bewust dat het traject intensief was en veel inspanningen heeft gevegd van alle stakeholders. Het zou goed zijn om nu de balans op te maken van dit participatietraject waarbij de geleverde inspanningen en het resultaat in de weegschaal gelegd worden. Zo kan eruit geleerd worden om toekomstige processen van co-creatie nog beter vorm te geven.

- **Doelstellingen en principes breed gedragen**

De doelstellingen en principes in het voorontwerp van decreet worden breed gedragen binnen de raad. Het is sterk dat de kaart van preventie zo duidelijk wordt getrokken en dat de regie bij de kinderen, jongeren en gezinnen wordt gelegd.

De raad waardeert ook de ruimte die gecreëerd wordt voor innovatie en sociaal ondernemerschap.

De focus ligt op het samenbrengen van de sectoren preventieve gezinsondersteuning (PGO) en jeugdhulp. De raad vraagt om hier waakzaam te blijven dat de PGO niet wordt geïnstrumentaliseerd door alles téveel op één leest te willen schoeien. Termen zoals diagnostiek en trajectondersteuning voelen immers erg zwaar voor de laagdrempelige sector die de PGO vandaag is.

Het waarmaken van de doelstellingen en principes van dit voorontwerp van decreet vragen ook een sterk engagement van de onderwijswereld. De raad herhaalt zijn oproep om onderwijs zeer snel te betrekken bij het verdere traject. Daarnaast vraagt de raad dat bij de verdere uitwerking ook aandacht gaat naar de samenwerking tussen welzijn en justitie.

2. Enkele inhoudelijke bedenkingen

- **Belangrijke inspanningsverbintenis voor alle stakeholders**

Artikel 9 van het voorontwerp van decreet bepaalt dat 'actoren' binnen het geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid zich moeten inspannen om de zorg- en ondersteuningstrajecten die ze organiseren integraal toegankelijk te maken. De raad is tevreden dat deze ambitie niet langer als een

¹ **Stakeholders** zijn de belanghebbende personen of organisaties die invloed ondervinden of zelf invloed kunnen uitoefenen op de realisatie van integrale zorg en ondersteuning in Vlaanderen. Afhankelijk van de context (macro, meso, micro) kan het dus gaan over de overheid, het middenveld, de wetenschap, de initiatiefnemers in zorg en ondersteuning, de professionals, de personen met zorgbehoefte, mantelzorgers, vrijwilligers en de burgers.

resultaatsverbintenis, maar als een inspanningsverbintenis voor actoren geformuleerd is en merkt op dat er daarnaast een sterke overheid nodig is die ruimte en (financiële) omkadering biedt om voor alle kinderen, jongeren en hun gezinnen toegankelijke, integrale zorg en ondersteuning te kunnen garanderen. Alle stakeholders dragen bij aan het realiseren van de doelstellingen.

- **Financieel groeipad**

De raad vraagt een blijvende inspanning van de Vlaamse Overheid om de nodige randvoorwaarden en financiële middelen te verzekeren die de actoren op het terrein toelaten de doelstellingen na te streven.

Er is een dubbel groeipad nodig. Er moeten middelen zijn om in te zetten op de instrumenten die in dit voorontwerp van decreet voorzien worden. Maar ook naast dit decreet, dat inzet op preventie en samenwerken, moet er verder in bestaand aanbod worden geïnvesteerd. Meer samenwerken kan de continuïteit van de hulpverlening zeker ten goede komen, maar enkel wanneer ook de tekorten worden weggewerkt. Anders zal er veel overlegd worden om vast te stellen dat de gewenste, voor de hand liggende hulpverlening er niet is.

- **Ruimte voor proeftuinen en innovatie**

Het is goed dat het voorontwerp van decreet de nodige experimenteerruimte voorziet voor de actoren op het terrein door proeftuinen en regelluwe zones mogelijk te maken. Het zal bottom-up voor dynamiek zorgen.

De raad is wel bezorgd over een goede stroomlijning van al deze innovaties. Hoe zullen we de stap zetten van proeftuinen naar meer duurzaam netwerkmodel? Het is belangrijk de initiële doelstellingen te blijven bewaken. De proeftuinen moet grondig geëvalueerd worden én omgezet naar structureel beleid, wanneer ze in voldoende mate bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen.

De raad vraagt om te zorgen voor een goede regionale spreiding van de projecten en om erover te waken dat er geen ongewenste drempels ontstaan bij de aanvraag van de projecten (vb. schaalgrootte van initiatiefnemers).

- **Netwerken**

In het voorontwerp van decreet wordt de erkenning van netwerken mogelijk gemaakt. In de eerste plaats wil de decreetgever een rechtsgrond voorzien voor de Huizen van het Kind, de Overkop-huizen, Eén gezin, één plan en geblokkeerde ontwikkelingstrajecten. Daarnaast wordt de mogelijkheid open gelaten om in de toekomst ook andere netwerken te erkennen. De raad leest dat de focus duidelijk ligt op het creëren van een legistische basis voor de vier genoemde netwerken. Dat is een goede zaak. De wenselijkheid van bijkomende netwerken moet steeds in overleg met alle stakeholders bekeken worden.

Er blijven een aantal onduidelijkheden bestaan. Zo blijft de raad zich afvragen wat de geografische reikwijdte van de verschillende netwerken is. Hoe verhouden ze zich tot reeds bestaande structuren (eerstelijnszones, zorgzones, referentieregio's, werkingsgebieden GGZ,...). Welke

specifieke opdrachten zullen hen worden toebedeeld en hoe verhouden ze zich tot het reguliere aanbod? De raad vraagt om zeker ook de samenwerking met de reguliere actoren sterker op te nemen in het voorontwerp van decreet.

Lokale besturen worden aangemoedigd om hun gezinsbeleid verder te ontwikkelen, maar het blijft onduidelijk of het voorzien van aanbod en de financiering lokaal dan wel regionaal moet gebeuren. Er moet duidelijkheid komen over de keuzes die de Vlaamse Regering in deze sectoren wil maken. Veel zaken worden in dit voorontwerp van decreet aan de Vlaamse Regering gedelegeerd. Het is daarom belangrijk om over de verdere uitvoering van de netwerken blijvend met alle stakeholders in dialoog te gaan.

- **Trajectondersteuner**

De rol van de trajectondersteuner krijgt stilaan vorm en wordt goed omschreven in het voorontwerp van decreet. Sommige vragen blijven nog open. Wat is de verhouding van de trajectondersteuner ten opzichte van bestaande functies in gemandateerde voorzieningen? Welke capaciteit aan trajectondersteuning zal nodig zijn? Hoe ver reikt het mandaat van de trajectondersteuner?